

M49

2848

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П.ДРАГОМАНОВА

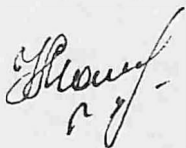
МОРДОУС ІРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 378.14:371.134:811:373.2 (043.3)

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ - 2009

НБ НПУ

100042140

НБ НПУ ім. М.П.Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент
Богініч Ольга Любомирівна,
Міністерство освіти і науки України,
головний спеціаліст департаменту вищої освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Кузь Володимир Григорович,
Уманський державний педагогічний
університет імені П.Г.Тичини,
завідувач кафедри дошкільної
педагогіки та психології;

кандидат педагогічних наук, доцент
Гончаренко Алла Миколаївна,
Київський міський педагогічний університет
імені Б.Д.Грінченка, доцент кафедри методики
та психології дошкільної та початкової освіти.

Захист відбудеться 12 листопада 2009 року о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.053.01 в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9).

Автореферат розісланий 9 жовтня 2009 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. Д. Сиротюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В Україні, як і в інших високорозвинених країнах світу, освіта вважається однією з головних складових загальнолюдських цінностей. Для забезпечення її високої якості і входження України у європейське та світове співтовариство виникає необхідність в її модернізації. Реформування всієї системи освіти відображається і на питаннях фахової підготовки, тобто набуває актуальності переорієнтація в сфері формування професійної готовності фахівців. Ця проблема є актуальною у зв'язку з тим, що реформи відбуваються в усіх галузях життєдіяльності країни, світ постійно змінюється і пріоритетною стала наявність кваліфікованих фахівців, здатних не лише ефективно і якісно працювати, а й рухатися відповідно динаміці змін, що характерні для нашої держави.

На фоні трансформації вищої освіти значне місце займає переосмислення поглядів на процес фахової підготовки педагогічних кадрів, адже саме вони забезпечують виховання, навчання та розвиток нової генерації, здатної підняти, розквітчувати та виводити країну на вищі щаблі престижу серед інших держав. Перехід до нового змісту педагогічної освіти означає оновлення всіх сторін навчального процесу, проте серед найбільш перспективних шляхів модернізації професійної освіти сучасні науковці вбачають упровадження інноваційних технологій. Виходячи з перспективності, необхідності і значущості технологізації професійної освіти, на сучасному етапі розвитку цього процесу дуже багато авторів визначили його предметом власного наукового пошуку (А.Алексюк, В.Андрущенко, Ю.Бабанський, В.Беспалько, В.Бондар, Р.Вернидуб, П.Гусак, Н.Дем'яненко, О.Дубасенюк, В.Євдокимов, І.Змейов, І.Зязюн, А.Капська, О.Кіяшко, М.Кларін, В.Ковальчук, С.Козлова, Л.Костельна, М.Левшин, І.Лернер, В.Монахов, Н.Ничкало, А.Нісімчук, О.Падалка, В.Паламарчук, О.Пехота, Є.Полат, І.Прокопенко, О.Романовський, Г.Селевко, В.Сиротюк, С.Сисоєва, Л.Суценко, В.Сластьонін, Н.Тализіна, І.Унт, М.Шеремет, М.Шкіль, Л.Шиян, О.Шпак та ін.).

В контексті входження України в європейську освітню спільноту одним з основних шляхів руйнації усталених канонів здійснення професійної підготовки на лавах вищих навчальних закладів вважається модульна технологія організації навчальної діяльності в поєднанні з рейтинговою технологією оцінювання її результатів. Питання впровадження модульно-рейтингової системи багатоаспектно розглядається в наукових працях багатьох учених, у тому числі і вітчизняних (А.Андришук, В.Бондар, С.Гончаров, М.Кулик, Н.Ладогубець, Е.Лузік, В.Поліщук, Л.Пшенична, Л.Романишина, І.Романюк, П.Сікорський, З.Слепкань, А.Фурман, А.Чорноштан, Н.Шиян, О.Ярошенко, С.Яцюк та ін.).

Виходячи з аналізу наукових досліджень проблеми підготовки майбутніх педагогів, слід зазначити, що особлива увага приділяється професійній підготовці фахівців дошкільного профілю, адже на них покладається виняткова відповідальність – кермуючи на першій ланці освіти, коли відбувається закладання інформативного базису та формування особистісних поведінкових основ, вони створюють нову особистість, фундують зрощування нового покоління (Л.Артемова, І.Бех, Г.Беленька, О.Богініч, А.Богущ, З.Борисова, Н.Гавриш, Н.Голота, А.Гончаренко, В.Гуценко, Н.Денисенко, О.Дубогай, Е.Карпова, О.Кононко, Н.Кот, Т.Котик, В.Кузь,

Н.Левінець, Н.Лисенко, І.Луценко, М.Машовець, М.Оліяр, О.Половіна, Т.Поніманська, Н.Рогальська, Г.Сухорукова та ін.).

Зважаючи на науково доведений факт ефективності використання дошкільного періоду дитинства як початкового етапу для опанування дітьми іноземною мовою і враховуючи складність даного процесу, виникає необхідність професійної підготовки фахівців, здатних ефективно організовувати процес засвоєння дітьми дошкільного віку елементів іншомовної культури. Проблема підготовки педагогічних кадрів до навчання іноземної мови викликає особливу увагу протягом останніх десятиліть і постала предметом наукового пошуку багатьох авторів (В.Баркасі, О.Бігич, Л.Бродської, В.Буренко, О.Волченко, І.Закір'янової, Л.Засєкіної, М.Князян, Т.Колодько, Т.Коноваленко, І.Мамчур, Г.Мельниченко, Т.Мороз, О.Рудич, Н.Савчак, О.Солововой, Ю.Стиркіної, С.Хмельковської, Я.Черньонкова, А.Шишко, Н.Язикової та ін.). Проте, в основному, науковці досліджують проблеми підготовки вчителів і лише невелика низка дослідників вивчала даний аспект у контексті фахової підготовки педагогів дошкільного профілю (С.Будак, Ю.Вауліна, Н.Горлова, І.Зимня, С.Зонтова, В.Карташова, Г.Рогова, Е.Фрейдіна, І.Шевченко, Т.Шкваріна та ін.). Аналіз результатів наукових праць зазначених авторів переконливо свідчить, що предметом їх дослідження були окремі аспекти фахової підготовки і педагогічні умови її здійснення. Проте спеціальних досліджень професійної підготовки фахівців дошкільної освіти до навчання дітей іноземної мови в світлі сучасних тенденцій розвитку освіти та входження на європейську освітянську ниву нами не було виявлено. Результати аналізу реального стану практики підготовки фахівців цього профілю свідчать, що на сьогодні відсутнє єдине та чітке визначення її структури і змісту, відсутні ґрунтовні розробки навчально-методичних комплексів з профільних дисциплін, що викликає необхідність поглибленого вивчення питань спеціальної підготовки. Крім того, незадіяною виявляється площина багатомовності студентського складу (англійська, французька, німецька), що виступає неупередженим фактором здійснення розробки загально-методичних основ як підготовки фахівців до майбутньої професійної діяльності в окресленій сфері, так і організації процесу опанування іноземною мовою дітьми дошкільного віку без орієнтування на специфіку тієї чи іншої іноземної мови. Таким чином, об'єктивна необхідність у забезпеченні ефективності підготовки фахівців, входження системи вищої професійної освіти у Болонський процес зумовили вибір теми нашого дослідження: **«Модульно-рейтингова система підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження входить до Тематичного плану наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова «Теорія та технологія навчання і виховання в системі освіти» (протокол № 5 від 21 грудня 2001р.), узгоджена Вченою радою університету (протокол №12 від 29 травня 2003р.) та затверджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 21 грудня 2004р.).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичній апробації алгоритму втілення модульно-рейтингової системи у професійну підготовку майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови.

Мета обумовила постановку основних завдань дослідження:

1. На основі аналізу проблеми професійної підготовки визначити специфіку структурних складових готовності фахівців до здійснення майбутньої педагогічної діяльності в рамках навчання дітей дошкільного віку іноземної мови.

2. Здійснити аналіз сутності технологічного підходу та вивчити стан його реалізації в контексті професійної підготовки фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови з метою визначення оптимальних шляхів її організації.

3. Розробити та науково обґрунтувати модель функціональної структури професійної підготовки вихователів з правом викладання іноземної мови.

4. Теоретично обґрунтувати та апробувати експериментальну систему професійно спрямованої підготовки майбутніх фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови на засадах модульно-рейтингової системи навчання.

5. Виявити ефективність упровадження експериментальної системи професійної підготовки фахівців до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови.

Об'єктом дослідження виступає професійна підготовка майбутнього фахівця дошкільного профілю в системі вищої педагогічної освіти.

Предметом є модульно-рейтингова система організації професійної підготовки фахівця дошкільної освіти до навчання дітей іноземної мови.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні **методи** наукового дослідження: **теоретичні**: аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури з проблеми вдосконалення вищої професійної освіти, фахової підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю на лавах вищих навчальних закладів, включаючи вивчення програм вищих педагогічних навчальних закладів різних рівнів, аналіз та узагальнення зібраної інформації; конкретизація сутності компонентів готовності вихователя дітей дошкільного віку до навчання дітей іноземної мови; класифікація шляхів застосування технологічних підходів в умовах вищої педагогічної освіти; на основі синтезу, порівняння та узагальнення здійснена схематизація взаємозв'язків компонентів готовності і системи знань та вмій фахівців, здатних до організації навчання дітей дошкільного віку іноземної мови; моделювання і порівняння ефективності побудови фахової підготовки на засадах традиційної та модульно-рейтингової системи – використано з метою з'ясування сучасного стану теорії та практики формування професійної готовності фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку та застосування технологічного підходу в зазначеному контексті; **емпіричні**: спостереження за роботою вихователів з правом викладання іноземної мови в дошкільних навчальних закладах задля побудови адекватних вимог до змісту та процесу їх фахової підготовки; аналіз професійного зростання вихователів з правом викладання іноземної мови в процесі навчання у педагогічних вищих навчальних закладах; бесіди, анкетування і

тестування з метою з'ясування рівня фахової підготовки в загально педагогічному і лінгвістичному аспектах; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний) з метою визначення рівнів професійної готовності відповідно до визначених компонентів готовності та ефективності застосування експериментальної системи роботи у порівнянні з традиційною формою організації фахової підготовки; статистичні: математична обробка даних дослідно-експериментальної роботи та їх інтерпретація з метою виявлення результативності здійснених дослідницьких дій.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

- *вперше* розроблено та обґрунтовано організаційно-методичні засади застосування модульно-рейтингової системи в процесі професійної підготовки фахівців спеціальності «Дошкільне виховання» з додатковою спеціалізацією «Іноземна мова»;

- *вперше* побудована модель функціональної структури підготовки фахівців зазначеної спеціалізації;

- *визначено* концептуальні основи професійної підготовки фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови;

- *розроблена* структурна модель фахової готовності вихователів дітей дошкільного віку з правом викладання іноземної мови;

- *подальшого розвитку* дістав процес розробки теоретико-методичних основ інтеграції іноземної мови в дисципліні професійно-педагогічного спрямування.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає у:

- розробці та апробації концептуальної моделі професійної підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку;

- оновленні, розробці та апробації методичного і програмного забезпечення варіативної моделі фахової підготовки вихователів, організованої на засадах модульно-рейтингової системи, які набувають право викладати іноземну мову;

- на основі реалізації селективного підходу визначені шляхи інтеграції технології активних методів навчання в модульно-рейтингову систему організації фахової підготовки.

Практичне впровадження модульно-рейтингової системи роботи у процес формування готовності фахівців дошкільної освіти до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку відбувалося в ході дослідно-експериментальної роботи на базі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова на лекційних та практичних (семінарських) заняттях зі студентами III – IV курсів, зі студентами Глухівського державного педагогічного університету імені С.М.Сергєєва-Ценського (довідка №946 від 17.04.06р.), Маріупольського державного педагогічного університету імені Б.Хмельницького (довідка №210 від 18.05.07р.) та Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини (довідка №138 від 13.04.07р.).

Особистий внесок здобувача. Співавторство в розробці навчально-методичних матеріалів щодо підготовки фахівців до інтеграції іноземної мови в процес ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Апробація результатів дисертації. Результати проведених досліджень обговорювалися на засіданнях кафедр дошкільної педагогіки Інституту психології та педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (Київ) (2003-2007рр.) та кафедри теорії та історії дошкільної педагогіки Інституту розвитку дитини Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (Київ) (2008-2009рр.) і були оприлюднені в доповідях на науково-практичних конференціях, зокрема, **міжнародних:** «Теорія и практика стандартизації образования» (Минск, 2001), «Моніторинг якості професійної підготовки фахівців педагогічної освіти» (Луганськ, 2007), «Теоретико-методологічні засади особистісного становлення дошкільника в полікультурному просторі соціуму в добу його освітніх трансформацій» (Івано-Франківськ, 2008), «Сучасне дошкілля: реалії та перспективи» (Київ, 2008); **всеукраїнських:** «Оновлення змісту та форм дошкільної і початкової освіти України» (Миколаїв, 2003), «Професіоналізм педагогічних кадрів дошкільної освіти» (Ніжин, 2006).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження відображені у 14 публікаціях: 1 навчально-методичний посібник у співавторстві, затверджений МОН України, та 13 одноосібних публікацій, 6 з яких у фахових виданнях, затверджених ВАК (6 статей), 2 навчальні програми, 2 статті, 3 тези.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків (80 с.), списку використаних джерел (379) . Загальний обсяг дисертації 184 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми дослідження, визначені мета, завдання об'єкт предмет та система методів дослідження, сформульовано наукову новизну, теоретичну та практичну значущість науково-дослідної роботи, висвітлюється апробація та впровадження результатів дослідження.

У **першому розділі** «Особливості професійної підготовки фахівців дошкільної освіти до організації навчання дітей іноземної мови» здійснений теоретичний аналіз і узагальнення наукових психолого-педагогічних доробків у контексті проблеми нашого наукового пошуку.

В матеріалах цього розділу детально розкриваються особливості здійснення фахової підготовки педагогічних кадрів, в тому числі, і фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови в сучасних умовах трансформації освітянської ниви в нашій державі. Проведені наукові дослідження доводять, що найсприятливішим для оволодіння іноземними мовами є період дошкільного дитинства як такий, що характеризується як найбільш сензитивний в психофізіологічному сенсі стан особистості для сприйняття інформації. Тому важливість проблеми фахової підготовки майбутнього педагога, який отримує кваліфікацію «вихователь дітей дошкільного віку з правом викладання іноземної мови» обумовлюється складністю та специфічністю самого процесу передачі знань і формування умінь та навичок спілкування іноземною мовою у дітей в дошкільний період дитинства, і цей процес набуває суттєвої значущості та вимагає глибокої наукової обґрунтованості і висококваліфікованої реалізації.

Ми переконані, що неможливо розглядати хід професійної підготовки без врахування феномену **готовності**, адже остання постає результатом та показником всього процесу професійного становлення фахівця. Питання формування готовності фахівця до здійснення професійної діяльності розглядається в багатьох аспектах: психологічні аспекти процесу формування готовності (М.Дьяченко, Л.Кандибович, Н.Левитова, В.Моляко, О.Проскура, А.Пуні, С.Равикович, Л.Разборова, О.Ухтомський та ін.); проблеми формування готовності майбутнього педагога до професійної реалізації (І.Богданова, Ж.Володченко, А.Деркач, К.Дурай-Новікова, Л.Кадченко, Д.Мазоха, В.Сластьонін, Є.Шевчук, О.Ярошенко та ін.); готовність педагогів до здійснення різних напрямів педагогічної діяльності (В.Беспалько, Н.Головко, А.Капська, Г.Костюк, Н.Кузьміна, О.Мороз, Р.Пенькова, О.Штепа, В.Щербина та ін.). Виходячи із тверджень науковців, що готовність майбутнього фахівця до професійної діяльності є результатом і показником процесу фахової підготовки, ми переконуємося у різноманітності підходів до розгляду змісту і процесу її реалізації та ознак ефективності. Вивчення авторських відображень дефініції «фахова готовність» дозволила виокремити **комплекс базових компонентів готовності** фахівця будь-якої спеціальності, який складається з **мотиваційного** (відповідність психічного стану особистості вимогам та специфіці обраної професійно-педагогічної діяльності в сукупності з професійно спрямованою мотиваційною сферою та здатністю до рефлексії), **змістового** (вияв наукового-теоретичного та методичного підґрунтя підготовки), **організаційного** компонентів (показчик креативних можливостей реалізації комплексу набутих професійних умінь).

Вивчення досліджень з питання процесуального наповнення фахової підготовки доводить непохильну спрямованість науковців вийти за рамки традиційності в організації навчальної роботи зі студентами. Саме тому, розвивальний потенціал технологізації освітнього процесу виступає як пріоритетна тенденція вдосконалення професійно-педагогічної підготовки, що обумовлює вдосконалення змісту, форм та методів організації навчально-виховної роботи на лавах професійної школи. Аналізуючи реалізацію технологічного підходу в умовах упровадження в життя гуманістичної парадигми освіти, ми дійшли висновку, що на сучасному етапі педагогічна технологія виступає як **сукупність найбільш ефективних загальновідомих та інноваційних методів, прийомів, засобів і форм взаємодії суб'єктів навчального процесу з урахуванням їх особистісних здібностей та з метою забезпечення умов для плідного розвитку їх потенційних можливостей і особистісного самовдосконалення, що виступає передумовою для ефективної передачі професійного досвіду та його практичного засвоєння і подальшої максимальної професійної самореалізації**. Визначені сутнісні ознаки педагогічної технології і становлять основу технологічного підходу. Технологія надає можливості викладачу ВНЗ більш планомірно моделювати процес підготовки майбутніх фахівців, враховуючи особистісний потенціал кожного студента і за рахунок зворотного зв'язку, побудованого на основі діагностико-прогностичної діяльності, здійснювати управління педагогічним процесом, максимально наближаючи його до гарантованого результату. Тобто, педагогічна технологія представляє

інструментальну одиницю фахової підготовки і забезпечує максимальну реалізацію найбільш оптимальних умов для ефективного засвоєння початкового професійного досвіду як вихідного моменту професійного самовдосконалення.

Виходячи із результатів огляду психолого-педагогічної літератури, що присвячена організації навчально-пізнавальної діяльності у вищій школі, в тому числі, і вищій педагогічній, ми дійшли висновку, що вітчизняні автори найбільшу увагу приділяють модульно-рейтинговій системі навчання. Доцільно розглядати **модульно-рейтингову систему крізь призму понять «модуль» і «модульне навчання» як системобудівного фактору, і поняття «рейтинг» як результатуутворюючого базису.** Модульно-рейтингова система складається з двох різних педагогічних технологій, що мають власне цілепокладання та шляхи реалізації, і це вимагає диференційованого підходу, навіть в умовах інтегрованого застосування – таким чином, стає очевидним як презентований комплекс створює систему. **Модульно-рейтингова система є найбільш яскравою демонстрацією сукупності змістовно-організаційної та контрольної оціночної складових професійної підготовки на шляху реалізації базисних компонентів фахової готовності.** Крім того, вона дає змогу всеосяжно враховувати індивідуально-особистісні здібності кожного студента і максимально реалізовувати та розвивати його творчі потенції опосередковано через підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери, почасти абсолютно свідомої. Наукові пошуки сутності модульно-рейтингової системи ведуться навколо декількох аспектів успішної організації освітнього процесу: модульно-рейтингова організація роботи в умовах шкільної освіти (Н.Корнілова, Ф.Мухаметзянова, П.Тамаров, П.Сікорський, Т.Шамова та ін.); застосування модульно-рейтингової системи в ході професійної підготовки педагогічних кадрів різних профіль: (Л.Романишина, А.Чорноштан, Н.Шиян та ін.), фахівців технічних спеціальностей (М.Кулик, Н.Ладогубець, Е.Лузік та ін.), військових (І.Романюк); використання рейтингової технології контролю та оцінки знань (А.Андрющук, Ю.Аркатов, В.Брага, Н.Гладушина, А.Гнатовська, О.Задорожна, Г.Капустина, О.Квашніна, Є.Кобилянський, Ю.Корнієнко, В.Кузнецов, А.Погорєлов, А.Полякова, В.Роганков, Л.Сергієнко, О.Сидорко, П.Сікорський, З.Слепкань, В.Шахов, С.Яцюк та ін.).

Цілком закономірним є той факт, що вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності «Дошкільне виховання» з додатковою спеціалізацією «Іноземна мова», мають свої специфічні відмінності. Це обумовлено складністю процесу ознайомлення дітей дошкільного віку з елементами іншомовного спілкування, можливості організації якого виступають обґрунтованим результатом наукового пошуку в сфері психофізіологічних особливостей розвитку особистості даного вікового періоду. Опрацювання науково-методичної літератури переконує нас в актуальності питання організації професійної підготовки на засадах модульно-рейтингової системи, але, також, змушує констатувати той факт, що в рамках підготовки фахівців дошкільної освіти до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови зазначена проблема не знайшла свого розв'язання, що обумовлює актуальність подальшого наукового пошуку.

У другому розділі дисертації «Теоретична модель формування професійної готовності як підґрунтя для діагностики передумов підготовки висококваліфікованого фахівця до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови» висвітлюється алгоритм побудови процесу формування готовності майбутніх педагогів спеціальності «Дошкільне виховання» з додатковою спеціалізацією «Іноземна мова» до здійснення професійної діяльності. Результати аналізу наукових джерел спонукали до поповнення загальноприйнятого комплексу компонентів фахової готовності (мотиваційного, змістового та організаційного) ще двома: професійно-особистісним та комунікативно-лінгвістичним. За визнанням багатьох учених для педагога досить важливим є комунікативний компонент. Безсумнівно, що надзвичайну данину необхідно віддати педагогам дошкільного профілю, адже їх фахова діяльність передбачає не просто постійне спілкування, а таке, що несе в собі унікальне наповнення і навантаження, оскільки є тим шляхом, через який у дитини безпосередньо формується інформативне поле та світосприйняття. Зрозуміло, що змістовне цілепокладання кваліфікації, що отримується, накладає очевидний відбиток на характеристики полікомпонентності професійної готовності. Тому, готуючи фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку, вважаємо за необхідне акцентувати увагу на об'єктивній необхідності наявності у них адекватних лінгвістичних здібностей та вмій. Саме тому правомірним вважаємо виділення **комунікативно-лінгвістичного** компоненту готовності для фахівців окресленої спеціальності.

Крім того, безперечним та об'єктивно обґрунтованим постає той факт, що природні властивості психіки можуть спричинити вирішальний вплив на діяльність людини. Тому, на наш погляд, значущими є дослідження, в результаті яких учені відмічають особливу роль певних психологічних якостей особистості, що є професійно цінними або можуть перешкоджати фаховому зростанню. Правомірним буде зауважити, що адекватно до специфіки тієї чи іншої професії важливими виступають відповідні особистісні риси характеру, які дозволять максимально розкритися в професійній діяльності. Узагальнюючи все вищезазначене, ми вважаємо цілком виправданим виокремлення наступного компоненту готовності: **професійно-особистісного**, що передбачає формування професійно значущих особистісних рис та можливостей (схильностей) особистості. Для професійної підготовки педагога дошкільного профілю цей компонент включатиме особливий набір характерологічних якостей, зважаючи на специфічність професії: на тлі таких рис як здатність до рефлексії, самовдосконалення, вольових проявів, діагностично-прогностичних умінь, аналітичних здібностей – важливих рис для багатьох професій, для вихователя необхідна наявність креативності, любові до дітей, оптимізму, доброти, людинолюбства та ін. Таким чином, професійно-особистісний компонент у даному випадку представляє сукупність особистісних рис, професійно значущих для вихователя, і професійно необхідних лінгвістичних даних. Таким чином, комплекс структурних компонентів професійної готовності фахівців до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови виглядає наступним чином: **мотиваційний компонент, змістовий, організаційний, професійно-особистісний та комунікативно-лінгвістичний.**

Перед проведенням практично-пошукових дій ми переконалися, що існує обмежене коло досліджень, присвячених висвітленню концептуальних основ професійної підготовки фахівців дошкільного профілю до організації процесу опанування дітьми іноземною мовою (Н.Горлова, Г.Рогова, Т.Сахарова та ін.). Акумулюючи наукові доробки окреслених авторів, ми дійшли висновку, що основна увага концентрується на висвітленні обсягу теоретико-практичної бази майбутніх фахівців зазначеної сфери. Ми в повній мірі погоджуємося з тим переліком, що подають автори: вихователь з правом викладання іноземної мови має володіти загальними психолого-педагогічними знаннями, мати автентичну іншомовну вимову та досконалі навички спілкування нею, вміти організувати процес опанування дітьми елементами іноземної мови на високому рівні професійної компетентності та креативності. Проте, ми твердо переконані, що впровадження інтеграційного підходу до побудови навчально-виховного процесу у ВНЗ дає можливість розширення рамок опанування іноземною мовою, а у вихователя з'являється можливість варіювання різних видів діяльності, що може лише сприяти більш ефективній реалізації його функціональних обов'язків, оскільки дозволяє діяти поза межами спеціально відведеного для іноземної мови часу, а саме - в ході проведення занять з різних напрямків навчально-виховної роботи (ознайомлення з природою, фізичного виховання, формування елементарних математичних уявлень, образотворчої діяльності тощо) та під час організації різних видів діяльності.

Вищезазначені твердження обумовили необхідність створення власної концепції підготовки майбутнього фахівця, який отримуватиме кваліфікацію «вихователь з правом викладання іноземної мови» з метою побудови адекватної концептуальної основи у відповідності до розуміння визначеного змісту його майбутньої професійної діяльності. Враховуючи досвід вже згаданих науковців та керуючись новим підходом до розуміння окресленої кваліфікації, ми спробували визначити основні напрями підготовки, які адекватно реалізовуватимуть змістовий та організаційний компоненти фахової готовності у визначеному контексті. За нашим переконанням професійна підготовка фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови повинна включати наступні напрями:

- **загальнопедагогічний**. Цей напрям передбачає формування науково-практичної бази, що дозволить майбутньому фахівцеві правильно будувати навчально-виховний процес у дошкільному навчальному закладі на загально-дидактичних основах з урахуванням психофізіологічних особливостей розвитку дітей;

- **лінгвістичний** напрям роботи дозволить ефективно розвинути лінгвістичні здібності студентів рідною та іноземною мовою і пізнати специфіку розвитку відповідних здібностей у дошкільників для максимальної їх реалізації. В його рамках студенти опрацьовують предмети, пов'язані з опануванням рідної та іноземної мови взагалі та в контексті специфіки майбутньої професійної діяльності;

- **локальнометодичний** покликаний сформувати знання та вміння організації комфортного та високоефективного процесу опанування дітьми дошкільного віку іноземною мовою і включає навчальні курси, що забезпечують прицільну фахову

підготовку: «Методика навчання іноземної мови», «Література для дітей дошкільного віку іноземною мовою» та ін.;

- **інтеграційно-методичний** напрям відповідає за побудову навчальної діяльності на основі інтеграції в максимально сприятливих умовах. Це забезпечується за рахунок введення спецкурсів інтегративного спрямування або в ході включення в різні методики іноземної мови з метою забезпечення її інтеграції в усі напрями навчально-виховної роботи в умовах суспільного дошкільного виховання.

Кожна з окреслених ліній фахової підготовки перспективно обґрунтована і презентована фактичним складом знань та умінь, що повинні бути наявними у випускників, для досягнення мети: максимальної реалізації цілепокладання визначеної кваліфікації і формування високого рівня компетентності майбутнього фахівця дошкільного профілю з іноземної мови.

Численні дослідження доказово свідчать, що **монотехнологізація** навчального процесу збіднює його функціональні можливості та рівень результативності. В ході підготовки фахівців спеціальності «Дошкільне виховання» з додатковою спеціалізацією «Іноземна мова», задля повноцінної та цілісної реалізації всіх компонентів формування готовності до здійснення майбутньої професійної діяльності, домінує необхідність в урізноманітненні технологічного підходу, оскільки лише модульно-рейтингова система, на нашу думку, не здатна в повному обсязі забезпечити фундаментальне формування всіх компонентів фахової готовності, адже, в більшій мірі, вона постає чіткою системою організації навчального матеріалу та контрольних дій, а робота майбутнього педагога вимагає максимальної креативності, що спричиняє особливу концентрацію на розвиткові його природних нахилів, здібностей та можливостей. Саме тому з метою підвищення ефективності професійної підготовки фахівців зазначеної спеціалізації доцільним, на наш погляд, є включення в експериментальну систему технології активних методів навчання, яка, завдяки своїй методологічній базі, дозволить обростити основибудівний скелет модульно-рейтингової системи великим розмаїттям засобів активізації процесу оволодіння майбутніми фахівцями професійним досвідом. Проте інтеграція технології активних методів навчання в модульно-рейтингову систему має бути не хаотичною, а науково обґрунтованою для досягнення максимальної ефективності її дії та впливу, саме тому диференціація методів та прийомів навчання базувалася на селективному підході. Завдяки своїм функціональним характеристикам, що полягають в здатності здійснювати відбір, заснований на певній властивості, селективний підхід дозволив співвіднести різні методи з різними типами модулів спеціальних навчальних дисциплін у відповідності до їх цілепокладання, змістовного наповнення та способу дії.

Алгоритм формування готовності фахівців зазначеної спеціалізації представлений на рис.1:

Рис.1 Модель функціональної структури професійної підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку

Саме таке розуміння фахової підготовки та якості фахової готовності постало базисом побудови експериментальної частини дослідження. Були визначені та продіагностовані складові у відповідності до змістовного навантаження професії, що опанується студентами експериментальних груп: мотивація, професійно значущі якості та рівень розвитку іншомовних лінгвістичних здібностей (в загальному та професійно спрямованому ракурсі). Відповідно до цього був здійснений аналіз психологічних передумов та лінгвістичного базису цілеспрямованої професійної підготовки у студентів експериментальних (ЕГ) та контрольних груп (КГ), опрацювання результатів якого показало в усіх студентів перспективний рівень наявності професійно значущих особистісних якостей, достатній рівень психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної діяльності та досить посередній рівень мовної підготовленості потенційних фахівців.

Третій розділ «Дослідно-експериментальне впровадження модульно-рейтингової системи в процес підготовки фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови» відображає послідовність упровадження модульно-рейтингової системи підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку і результати діагностики успішності процесу.

З метою забезпечення максимальної ефективності експериментальної частини дослідження був розроблений алгоритм здійснення професійної підготовки на засадах модульно-рейтингової системи:

1. Конструювання навчального матеріалу, покликаного забезпечити формування спеціальної науково-практичної бази майбутніх фахівців вищезазначеної спеціальності, в умовах модульної технології:

- визначення дидактичної мети кожного модулю в рамках дисциплін, спрямованих на формування теоретико-методичних знань та практичних умінь їх реалізації в професійній діяльності;
- створення модульних програм професійно спрямованих навчальних курсів;

2. Створення системи рейтингового оцінювання.

3. Розширення спектру організаційних форм і методів шляхом реалізації селективного підходу в процесі інтеграції активних методів навчання в навчальний процес з урахуванням взаємовідповідності цілепокладання кожного модулю і функціональних характеристик певного методу.

Модульний принцип організації навчального матеріалу реалізований у відповідності до напрямків, що визначені нами в якості концептуальних основ фахової підготовки: конкретизований та реалізований професійно значущий іншомовний багаж; розкриті особливості виокремлення певних модулів за спеціально методичними навчальними курсами («Методика навчання іноземної мови», «Література для дітей дошкільного віку іноземною мовою»), визначений їх зміст і висвітлена специфіка організації навчальної діяльності майбутніх фахівців задля максимально ефективного опанування ними інформаційно-практичною базою професійної підготовки. З метою реалізації мотиваційного та оцінювально-контролюючого компонентів навчального процесу впроваджена рейтингова технологія оцінювання результатів діяльності студентів: стобальна шкала оцінок, з урахуванням штрафних санкцій (за невідвідування, пасивність, несвоєчасне виконання поставлених завдань тощо) та заохочень (за активність, вияв творчого мислення, самобутність виконання завдань тощо), формули розрахунку рейтингу за окремим модулем та навчальною дисципліною взагалі. В контексті реалізації фахової підготовки в рамках інтеграційно-методичного напрямку представлена робота на прикладі дисципліни «Теорія і методика ознайомлення дітей з природою», що ілюструє загальний зміст, можливості та принципи інтеграції іноземної мови в різні напрямки навчально-виховної роботи в дошкільному навчальному закладі та відображає особливості підготовки майбутніх фахівців до здійснення такої діяльності. Специфіка оволодіння практичними навичками полягає в тому, що засвоєні теоретичні знання не переростають в уміння, поступово набуваючи автоматизованої форми, а лише дають ґрунт для зрощування фундаментальних практичних умінь та навичок. Тому на наступному етапі нашої експериментальної роботи були використані, обґрунтовані на основі аналітичного огляду психолого-педагогічної літератури, шляхи технологічного доповнення модульно-рейтингової системи організації професійної підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку з метою посилення її ефективності. У відповідності до цілеспрямованості кожного модулю визначений

перелік доцільних методів та прийомів роботи зі студентами в рамках застосування педагогічної технології активних методів навчання. Це слугувало підґрунтям створення такої системи педагогічних технологій, що здатна найбільшою мірою забезпечити формування у студентів спеціалізації «Дошкільне виховання. Іноземна мова» першооснову педагогічного досвіду для максимальної фахової самореалізації в подальшому.

Після впровадження експериментальної системи роботи нами була здійснена діагностика стану професійної самосвідомості, мотиваційної сфери і характеру професійно значущих якостей. Вивчення за зазначеними напрямками відбувалося в критеріальних рамках, окреслених на початку проведення практичної частини нашого дослідження, в процесі виявлення студентами своїх знань та вмінь їх застосовувати на семінарських, практичних та лабораторних заняттях, в умовах педагогічної практики та здійснення наукових досліджень. Про ефективність дослідно-експериментальної частини свідчить той факт, що в процесі навчальної діяльності у студентів підвищився інтерес до навчальних завдань, що ставилися перед ними, зросла активність на заняттях та вияв творчого потенціалу. Виявлені відсоткові показники демонструють значно вищий рівень мотивації і професійної самосвідомості студентів ЕГ у порівнянні з результатами дослідження відповідних факторів в КГ, а також ілюструють позитивні якісні зміни особистісних якостей, необхідних для ефективного здійснення професійно-педагогічної діяльності.

Особлива увага була приділена аналізу теоретико-методичної бази спеціальної частини фахової підготовки студентів. Для аналізу теоретичних знань про предмет та способи майбутньої педагогічної діяльності були обрані наступні критерії: знання з англійської мови, доцільні для використання в роботі з дітьми дошкільного віку; теоретико-методичні знання з методики навчання дітей дошкільного віку іноземної мови; наявність інформаційно-практичної бази в рамках ознайомлення дошкільників з літературними творами іноземною мовою; знання шляхів ефективної інтеграції іноземної мови в різні напрямки навчально-виховної роботи з дітьми-дошкільниками.

Отримані дані свідчать про наявність суттєвих відмінностей в характері кількісних результатів, отриманих в ході вивчення теоретичної бази знань студентів КГ та ЕГ: догматичний рівень в ЕГ не представлений взагалі, на відміну від КГ, де він становить 2,2%. Репродуктивний та пошуковий рівні в КГ мають приблизно однакову відсоткову ставку ($\approx 40\%$). Аналіз знань студентів ЕГ показує переважання пошукового характеру застосування знань (53,1%), а не репродуктивного (22,9%). Творчий рівень використання отриманих у ході професійно спрямованої професійної підготовки знань у більшій мірі притаманний студентам ЕГ, ніж КГ (відповідно 24% і 15,2%).

Вивчення практичної складової фахової підготовки вважали за необхідне проводити в тих видах діяльності, в яких студенти мають змогу якнайповніше розкрити набуті знання та вміння. На наш погляд, такими постають: виявлення майбутніми фахівцями своїх знань та вмінь їх застосовувати на семінарських, практичних та лабораторних заняттях; демонстрація професійних можливостей в ході проходження педагогічної практики; віддзеркалення готовності до здійснення

професійної діяльності в самостійній науковій роботі. З метою реалізації детального аналізу результатів вивчення практично-методичної бази студентів ми використали диференціацію показників, розроблену Н.Кузьміною, яка передбачає репродуктивний, адаптивний, локально-моделюючий, системно-моделюючий знання, системно-моделюючий творчість рівні.

Аналіз даних свідчить про наявність репродуктивного рівня вмінь використовувати набуті знання в КГ в 12%, а в ЕГ – 4,2%, що відображає більшу самостійність мислення в останній. Адаптивний рівень представлений у 17,4% студентів КГ і 10,4% - ЕГ і демонструє вміння однотипності виконання педагогічних завдань студентами, що свідчить про потенційно низький рівень розвиваючого ефекту традиційно організованого навчального процесу. Локально-моделюючий та системно-моделюючий знання рівень ілюструє схожі, але дещо вищі відсотки в КГ, що переконає нас в посередніх уміннях цих студентів використовувати теоретико-методичну базу в умовах професійної діяльності. Слід зазначити, що творчий рівень виконання завдань прослідковується в ЕГ у 30,2%, що вдвічі вище, ніж показник КГ, де він становить 14,1%. Така ситуація засвідчує той факт, що рівень творчого підходу до розв'язання професійних завдань набагато вищий в групі, де була запроваджена розроблена система формування професійної готовності.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що модульно-рейтингова система організації навчальної діяльності як фактор, що підвищує власну відповідальність за якість підготовки та зростання професійно спрямованої мотивації, у поєднанні з технологією активних методів, як умови інтенсифікації креативної складової фахової підготовки педагогів, забезпечує високу ефективність готовності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до реалізації своїх професійних функцій.

ВИСНОВКИ

Теоретичне та експериментальне вивчення предмету дослідження дозволило дійти наступних висновків:

1. В умовах сьогодення руйнуються усталені традиції організації освітнього простору, що несе за собою трансформацію всіх його ланок і, в першу чергу, сфери фахового становлення педагогічних кадрів як такої, що постає фундаментальним чинником розвитку суспільства. Вивчення питання професійної підготовки фахівців дозволило дійти висновку, що її цілісне значення не можливо досягнути без врахування поняття «професійна готовність» як дефініції результату комплексного цілепокладання фахового становлення. На фоні різноаспектності перцепції різними авторами структурних складових зазначеного поняття спостерігається певна закономірність, що дозволила виокремити наступний комплекс компонентів професійної готовності: **мотиваційний, змістовий та організаційний**. За своєю природою він виступає базовим комплексом, оскільки його універсальність дозволяє говорити про фахову підготовленість до здійснення професійної діяльності фахівцем будь-якого профілю, в той же час такий підхід дозволяє додавати нові компоненти, що забезпечать сформованість специфічної фахової готовності. На велику увагу заслуговує проблема професійної підготовки

фахівця дошкільного профілю, який отримує право навчати дітей іноземної мови, адже їх природний потенціал, як доводять дослідження, не лише дозволяє, а й передбачає досягнення високих результатів окресленого процесу. Зважаючи на своєрідність зазначеної фахової діяльності, результати теоретичного аналізу доводять необхідність приєднання до базового комплексу компонентів **професійно-особистісного**, як такого, що передбачає наявність професійно значущих особистісних характеристик, і **комунікативно-лінгвістичного**, сформованість якого дозволяє говорити про готовність до здійснення навчання дітей іноземної мови.

2. Швидкий плин еволюціонування суспільства передбачає інтенсифікацію його внутрішніх процесів, що в освітянській сфері втілюється в процес технологізації всіх її ланок. Аналіз теоретичних джерел в контексті проблеми реалізації технологічного підходу дозволив визначити педагогічну технологію як **сукупність найбільш ефективних загальновідомих та інноваційних методів, прийомів, засобів і форм взаємодії суб'єктів навчального процесу з урахуванням їх особистісних здібностей та з метою забезпечення умов для плідного розвитку їх потенційних можливостей і особистісного самовдосконалення, що виступає передумовою для ефективної передачі професійного досвіду та його практичного засвоєння і подальшої максимальної професійної самореалізації**. Визначені сутнісні ознаки педагогічної технології і становлять основу технологічного підходу. Вивчення питання його застосування в сучасних умовах трансформації освітянської ниви свідчить про велику увагу, що приділяється застосуванню модульно-рейтингової системи організації навчання на лавах вищої школи. Її сприйняття в доробках різних авторів призвело до існування двох значень: «модульно-рейтингова система» і «модульно-рейтингова технологія». На нашу думку, відмінності формулювань обумовлюються різницею у підході до розуміння: **оцінка роботи з акцентом на процесуальність застосування педагогічного інструментарію позиціонується як технологія, а перцепція даного явища як осново будівного фактору організації навчального процесу в сукупності його змістової і операційної складової представляє систему**. Конкретизуючи твердження авторів, ми переконані, що певна педагогічна система, незалежно від змісту принципів положень її організації, не може бути лише теоретичним підґрунтям побудови навчального процесу: вона, в більшій мірі, представляє його організаційну складову, а технологія – операційну частину, хоч і це розмежування носить умовний характер. Теоретичне дослідження дозволило констатувати, що існує досить обмежене коло праць, присвячених упровадженню педагогічних технологій взагалі і модульно-рейтингової системи, зокрема в хід підготовки майбутніх фахівців дошкільного профілю. Крім того, звертає на себе увагу той факт, що вкрай незначне місце віддається на ниві наукового пошуку проблемі застосування педагогічних технологій в процесі підготовки фахівців до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови.

3. Аналіз результатів дослідження ствердив нас у думці, що **монотехнологізація навчального процесу збіднює його функціональні**

можливості та рівень результативності. Реалізація спеціальної підготовки фахівців дошкільної освіти, здатних до навчання дітей іноземної мови, має будуватися з використанням максимально виважених шляхів формування фахової готовності, саме специфічність майбутньої професійної діяльності спонукала нас до селективного включення в модульно-рейтингову систему технології активних методів навчання, яка, завдяки своїй методологічній базі, дозволила обростити основибудівний скелет модульно-рейтингової системи великим розмаїттям засобів активізації процесу фахової підготовки. Слід зазначити, що сукупність представлених технологій, поєднаних в систему, дозволила нам сформувати ґрунтовну теоретико-практичну базу, що забезпечило внутрішню динаміку розвитку мотиваційного та професійно-особистісного компонентів готовності та стимулювало розвиток фахово спрямованих лінгвістичних здібностей та комунікативних умінь майбутніх викладачів іноземної мови для дітей дошкільного віку. Це обумовлено тим фактом, що модульно-рейтингова система реалізує стимулюючий і розвиваючий ефект, технологія активних методів навчання заохочує креативний розвій особистості, а їх сполучення сприяє максимальній реалізації можливостей студентів під професійним кутом. Реалізація моделі функціональної структури фахової підготовки вихователів з правом викладання іноземної мови здійснювалася нами на засадах застосування експериментальної системи реалізації технологічного підходу в рамках організації навчального процесу за наступними чотирма напрямками: **загальнопедагогічним, лінгвістичним, локальнометодичним та інтеграційно-методичним**, диференціація яких обумовлена перцепцією майбутньої професійної діяльності фахівця окресленого профілю як побудови таких умов для навчання дітей іноземної мови, в яких остання сприйматиметься не як окремий предмет, а як засіб спілкування.

4. Результати теоретичного пошуку визначили спрямованість діагностики стану професійної підготовленості студентів: на основі визначених компонентів готовності фахівців досліджуваної спеціалізації та в контексті окреслених напрямів їх фахової підготовки. Дослідження проблеми готовності особистості до майбутньої професійної діяльності неможливе без діагностування її особистісних якостей та рівня сформованості мотиваційної сфери (в цілому та у професійно спрямованому контексті), а також базової науково-практичної підготовки. Перевірка системи роботи з упровадження модульно-рейтингової системи підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку підтверджує, що за умови науково обґрунтованої системи реалізації технологічного підходу рівень готовності до здійснення майбутньої професійної діяльності значно зростає. Результати контрольного експерименту доводять поліпшення якості професійно значущих особистісних характеристик студентів усіх груп: середній рівень в КГ та ЕГ становить відповідно 36,8% та 28,1%, а високій рівень характеризується наступними відсотковими показниками: в КГ – 53,7%, в ЕГ – 65,5%. Діагностування рівня виявлення мотиваційної сфери, як одного з компонентів фахової готовності, в загальному ракурсі та в її професійному спрямуванні свідчить про позитивну динаміку змін в усіх групах,

проте спостерігається відмінність у кількісних показниках: узагальнена оцінка високого рівня КГ становить 43,1%, а в ЕГ – 62,4%, що свідчить про ефективність впливу на мотиваційну сферу застосованої системи фахової підготовки. Аналіз знань майбутніх фахівців зі спеціальних дисциплін як фактору, що віддзеркалює змістовий компонент готовності, дозволив визначити суттєву різницю у рівні та характері знань студентів КГ та ЕГ. Кількісні показники доводять наявність переважаючого високого рівня знань у студентів ЕГ, на відміну від КГ, де показники середнього та високого рівня знаходяться на однаковому рівні. Якісні характеристики доказово засвідчують, що студенти КГ мають репродуктивний (40%) та пошуковий характер знань (42,1%), а ЕГ продемонструвала, в основному, пошуковий (53%) та творчий характер (24%) отриманих знань. Проведена робота в контексті виявлення практичних умінь педагогічної діяльності у майбутніх фахівців, як показника організаційного та комунікативно-лінгвістичного компонентів готовності до здійснення професійної діяльності, дозволяє стверджувати, що професійно-практичний аспект має якісні відмінності результату КГ та ЕГ: студенти КГ в більшості своїй мають адаптивний (17,9%), локально-моделюючий (22,1%) та системно-моделюючий знання (34,7%) рівні професійних умінь, на відміну від студентів ЕГ, показники яких знаходяться в рамках рівнів локально-моделюючого (18,8%), системно-моделюючого знання (36,4%) та системно-моделюючого творчість (30,2%), що демонструє більш високі показники оволодіння практичною базою втілення засвоєних знань студентами.

5. Таким чином, аналіз результатів проведення експериментальної частини нашого дисертаційного дослідження доказово доводить, що впровадження модульно-рейтингової системи організації навчальної діяльності студентів у ході формування у них готовності до здійснення професійної діяльності в сфері навчання дітей дошкільного віку іноземної мови створює ґрунт для максимально плідного особистісного становлення та професійного зростання майбутніх фахівців.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми дослідження. Подальшого вивчення потребує вдосконалення аспект організації самостійної науково-пошукової роботи студентів, поглибленої уваги вимагає проблема забезпечення та конструювання навчально-педагогічної літератури в контексті фахової підготовки вихователів дітей дошкільного віку, які отримують право навчати дітей іноземної мов.

ОСНОВНИ СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ:

I. Навчально-методичні посібники, програми

1. Мордоус І.О. Інтегроване навчання: навчально-методичний посібник для аспірантів та магістрів спеціальності „Дошкільне виховання” / Мордоус І.О., Бельська Г. В. – К., 2003. – 116 с.
2. Мордоус І.О. Теорія і методика ознайомлення дітей з природою з використанням іноземної мови: програма інтегрованого курсу / Мордоус І. О. – Київ: Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2001. – 34 с.

3. Мордоус І.О. Методика навчання іноземної мови: типова програма курсу / Мордоус І.О.// Програми фахових дисциплін з підготовки «бакалавра» спеціальності «Дошкільне виховання», ч.2. – Біла Церква: РІА «Бліц», 2004. – С. 167-180.

II. Статті у фахових наукових виданнях

4. Мордоус І.О. Проблеми підготовки майбутніх фахівців спеціальності „Дошкільне виховання та мова і література (іноземна)” / Мордоус І. О. // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – Вип. 19, част. 1– Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – С. 329-337.
5. Мордоус І.О. Вимоги до написання бакалаврської роботи за спеціальністю “Дошкільне виховання та мова і література (іноземна)” / Мордоус І. О. // Науковий вісник НПУ ім. М.П.Драгоманова. –К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. – Вип.59– С.72-84.
6. Мордоус І.О. Концептуальні основи професійної підготовки фахівців кваліфікації «вихователь дітей дошкільного віку з правом проведення занять іноземною мовою / Мордоус І. О. // Наукові записки Ніжинського державного ун-ту імені М.Гоголя. серія Психолого-педагогічні науки. –Ніжин: вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2006. – Вип. №5– С.41-45.
7. Мордоус І.О. Сутність процесу ознайомлення дітей з елементами іншомовної культури в дошкільний період дитинства / Мордоус І. О. // Вісник Прикарпатського національного університету імені В.Стефаніка. серія «Педагогіка».- Івано-Франківськ: вид-во Прикарпатського нац. ун-ту імені В.Стефаніка, 2008. – Вип.№17-18– С. 266-276
8. Мордоус І.О. Використання інтегрованого підходу в процесі організації ознайомлення дітей дошкільного віку з елементами іншомовної культури /Мордоус І. О./ [Сучасні технології в дошкільній освіті України: збірник матеріалів науково-практичного семінару] – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. – С.72-83.

III. Тези, матеріали науково-практичних конференцій

9. Мордоус І.О. О стандартизации образовательно-квалификационных уровней «бакалавр» и «специалист» в системе высшего образования по специальности «Дошкольное воспитание и язык и литература (иностранные)» / Мордоус І. О. // [Теория и практика стандартизации образования. Материалы Международной научно-практической конференции] – Минск, 2001. – С. 57-58.
10. Мордоус І.О. Пізнавальна діяльність – шлях реалізації діяльнісного підходу в процесі опанування дошкільниками іноземною мовою / Мордоус І. О. / [Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасне довкілля: реалії та перспективи»]- К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – С.74 – 78.
11. Петруньок І.О. Використання наочності, як однієї з умов успішного засвоєння дошкільниками іноземної мови / Петруньок І. О. / [Молодь, освіта, наука, культура національна свідомість: збірник матеріалів Міжнародної студентської науково-практичної конференції] – К., 1999. – С. 101-103
12. Мордоус І.О. Питання формування у студентів умінь інтегрованого навчання дітей дошкільного віку / Мордоус І. О. //Вісник: збірник наукових статей

викладачів, докторантів, аспірантів НПУ імені М.П.Драгоманова – Київ: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002.- С.52-53.

13. Мордоус І.О. Специфіка підготовки фахівця дошкільного профілю до навчання дітей граматично правильною іноземною мовою в процесі ознайомлення їх з природою” / Мордоус І. О. // Вісник: збірник наукових статей викладачів, докторантів, аспірантів НПУ імені М.П.Драгоманова – Київ: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002.- С.53-55.
14. Мордоус І.О. Підвищення ефективності підготовки фахівців дошкільної освіти спеціалізації „Дошкільне виховання та мова і література (іноземна)” / Мордоус І. О. / [Оновлення змісту та форм дошкільної і початкової освіти України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції] – Миколаїв: МДУ, 2003. – С.132-135.

АНОТАЦІЇ

Мордоус І.О. Модульно-рейтингова система підготовки фахівців до навчання іноземної мови дітей дошкільного віку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття ступеня кандидата педагогічних наук з спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2009.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі використання модульно-рейтингової системи в підготовці фахівців дошкільного профілю до навчання дітей іноземної мови.

Розкриті особливості підвищення якості професійної підготовки фахівців дошкільної освіти до навчання дітей іноземної мови в сучасних умовах реалізації технологічного підходу. Розроблено модель функціональної структури підготовки фахівців окресленої спеціалізації та концептуальні основи її реалізації: визначені основні напрями організації навчальної діяльності студентів, охарактеризований комплекс компонентів готовності фахівця зазначеного профілю. Обґрунтована інтеграція активних методів навчання в модульно-рейтингову систему роботи.

Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність впровадження модульно-рейтингової системи у поєднанні з технологією активних методів в процес формування професійної готовності вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови. Визначено, що зазначений процес набуває ефективності за умов застосування експериментальної системи роботи.

Ключові слова: професійна готовність, компоненти професійної готовності, педагогічна технологія, модульно-рейтингова система, активні методи навчання.

Мордоус И.А. Модульно-рейтинговая система подготовки специалистов к обучению иностранному языку детей дошкольного возраста. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Национальный педагогический университет имени М.П.Драгоманова. – Киев, 2009.

В результате теоретического анализа изучена современная ситуация профессиональной подготовки специалистов в условиях высших учебных

заведений. Обнаружен постепенный отход от традиционного подхода организации учебного процесса к доминированию технологического. Были проанализированы педагогические технологии в контексте их использования в работе по подготовке педагогических кадров вообще, и специалистов дошкольного профиля, в частности, что позволило утверждать, что современной наукой уделено недостаточное внимание вопросу реализации технологического подхода в ходе подготовки воспитателей с правом преподавания иностранного языка детям дошкольного возраста.

Следует отметить, что невозможно рассматривать профессиональную подготовку вне дефиниции «готовность», поскольку она является результатом и показателем последней. Анализ психолого-педагогических источников дал возможность определить базовый комплекс компонентов готовности (мотивационный, содержательный и организационный), который является основой для создания совокупности компонентов, обеспечивающих специальную профессиональную подготовку. На наш взгляд, с целью формирования профессиональной готовности воспитателей к обучению детей дошкольного возраста иностранному языку, возникает необходимость пополнить базовый комплекс компонентов еще двумя: профессионально-личностным и коммуникативно-лингвистическим, формирование которых, безусловно, важны для максимальной реализации лингвистических способностей детей в данном возрастном периоде. Кроме того, на основе изученного материала, были разработаны концептуальные основы подготовки специалистов обозначенного профиля, которые предполагают организацию учебного процесса по четырем направлениям, дифференциация которых обусловлена направлениями дальнейшей профессиональной самореализации: общепедагогический, лингвистический, локальнометодический и интеграционно-методический. Особое внимание в нашем исследовании уделялось последним двум направлениям, так как именно они обеспечивают подготовку с учетом специфики будущей профессиональной деятельности.

Результаты анализа экспериментальных исследований показали, что на данном этапе реформирования системы образования в Украине, в контексте вхождения страны в европейское образовательное пространство, наиболее эффективной признана модульно-рейтинговая система организации обучения. Были изучены все ее разновидности и характерные особенности, что впоследствии позволило разработать систему ее внедрения в профессиональную подготовку специалистов исследуемой специализации. В ходе формирующего эксперимента была реализована методика, включающая модульно-рейтинговую систему обучения, в блоковые составляющие которой были интегрированы различные активные методы обучения, подобранные на основе селективного подхода. Специфика объединения выразалось в том, что все методы работы распределялись по модулям с учетом учебных целей и содержания каждого модуля, чтобы была достигнута максимальная эффективность в процессе формирования профессиональной готовности. Такая система была использована в ходе овладения узконаправленными учебными предметами («Методика обучения иностранному

языку» и «Литература для детей дошкольного возраста на иностранном языке»), а также интегрированных курсов (на примере интеграции иностранного языка в курс «Теория и методика ознакомления детей с природой»).

В процессе проведения экспериментальной работы было отмечено явное повышение интереса к учебным дисциплинам и будущей профессиональной деятельности, интенсификация творческого подхода к решению поставленных задач. Эти данные были подтверждены в ходе диагностики, результаты которой продемонстрировали значительное увеличение уровня мотивационной сферы в профессионально направленном контексте в экспериментальных группах в сравнении с результатами обработки данных контрольных групп. Кроме того, анализ изучения уровня теоретико-методических знаний и умений, их практической реализации у студентов экспериментальных групп показал более высокие результаты относительно студентов контрольных групп. Таким образом, данные контрольного эксперимента позволяют с уверенностью утверждать, что система, которая была внедрена в процесс подготовки специалистов к обучению детей дошкольного возраста иностранному языку, обеспечила высокую эффективность их профессиональной готовности к будущей педагогической деятельности.

Ключевые слова: профессиональная готовность, компоненты профессиональной готовности, педагогическая технология, модульно-рейтинговая система, активные методы обучения.

I.A.Mordous Modular rating system for training experts in teaching foreign languages to pre-school children.—Manuscript.

Thesis for a scientific degree of Ph.D. in pedagogy, category 13.00.04—Theory and methods of professional education.—Dragomanov National Pedagogic University . – Kiev, 2009.

This research paper addresses the use of modular rating system for training experts in teaching foreign languages to pre-school children. It explores distinctive features of modern education technologies which allowed to develop an experimental training system for experts of the above category.

A basic set of readiness components has been determined, which is fundamental for producing a cluster of components enabling special training, as well as additional components that aid a teacher in maximizing linguistic performance of pre-school learners. Conceptual foundations for training experts of the above category and a functional model for achieving professional readiness have been developed.

The experimental system enjoys solid theoretical grounds and has been tested out in practice. It proved efficient in building professional readiness of teachers in teaching foreign languages to pre-school learners. The system entails modular rating training practices, each module featuring various training techniques carefully selected for this purpose, which delivers a much better quality of training.

Key words: professional readiness, components of professional readiness, pedagogic technology, modular rating system, active training techniques.

Підписано до друку 07.10.2009 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 588
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26